

MANIFEST

GRUP DE TREBALL SOBRE DISCAPACITAT FUNDACIÓ ISONOMIA DE LA UNIVERSITAT JAUME I Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat Castelló de la Plana, 3 de desembre de 2020

L'any 2020 passarà a la història com una fita que marcarà un abans i un després en l'avenir de l'espècie humana i, consegüentment, del planeta Terra. La crisi sanitària i social del coronavirus ha trasbalsat les nostres vides, canviant-nos totes les rutines i obrint un temps d'incertesa que, a hores d'ara, no tenim la capacitat de pronosticar com es resoldrà. El Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat, a banda d'una data commemorativa, sempre és una jornada propícia per a recordar les reivindicacions referents als drets, i també deures, de les dones i homes amb diversitat funcional que s'incompleixen cada dia. Enguany, a pesar de les circumstàncies tan especials que estem vivint, des del Grup de Treball sobre Discapacitat de la Fundació Isonomia no hem de deixar d'exigir el compliment dels drets humans i de cadascun dels articles de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, que està a punt de complir catorze anys.

La salut mental va protagonitzar l'única sessió presencial d'aquest grup de treball que s'ha pogut realitzar durant 2020, abans de declarar-se la pandèmia de la COVID-19. Segons l'Estratègia en Salut Mental del Sistema Nacional de Salut, les malalties mentals afecten -o afectaran en algun moment de les seues vides- un 15% de la població a l'Estat espanyol. Això representa uns 9 milions de persones i la tendència és que augmente la incidència d'aquestes malalties per l'estil de vida preponderant en les societats actuals. Aquests ciutadans i ciutadanes segueixen sofrint discriminació a causa de l'estigmatització de les seues patologies. D'altra banda, la ràtio d'especialistes en psicologia en la sanitat pública a Espanya era, l'any 2018, de 6 per cada 100.000 habitants, tres vegades menys que la mitjana europea, que era de 18. En situacions com les viscudes durant el confinament per la crisi de la COVID-19, i les seues seqüeles, s'ha evidenciat la necessitat d'aquest tipus d'atenció tant en la població en general com en persones que ja manifestaven alguna patologia mental, fet pel qual és urgent corregir aquesta mancança d'atenció psicològica, pública i gratuïta.

L'impacte de la crisi sanitària i social de la COVID-19 en les persones amb diversitat funcional, recopilant vivències en primera persona de dones i homes que manifesten diferents discapacitats, així com de professionals que treballen en aquest àmbit, va ser el tema tractat en una de les tres sessions de treball del grup que han tingut format virtual per la normativa derivada de la crisi sanitària. Els seus testimonis palesen que, tot i que la pandèmia ha colpejat -i, per desgràcia, segueix fent-ho- la majoria de la ciutadania, com sol passar-hi en totes les circumstàncies d'emergència els col·lectius més vulnerables, entre els quals estem les persones amb diversitat funcional, sempre són els més afectats.

El confinament va fer evident la importància de poder residir al propi domicili. El model d'«institucionalització», pel qual segueixen apostant des de les administracions, ha mostrat una vegada més els seus defectes i que no és l'adequat per atendre les persones, sinó que s'assembla més a un lloc on emmagatzemar-les. Moltes persones no hagueren sigut víctimes mortals de la pandèmia en les residències si s'hagueren pogut confinar a les seues cases, amb el pertinent servei d'assistència personal. I perquè això fora possible caldria que s'acomplira l'apartat a) de l'article 19 de la Convenció, que diu que les persones amb discapacitat haurien de tenir l'oportunitat de triar el seu lloc de residència i on i amb qui viure, en igualtat de condicions amb les altres, i no veure's obligades a viure d'acord amb un sistema de vida específic; per a la qual cosa han de tenir accés a una varietat de recursos, entre aquests el d'assistència personal, tal com s'indica en l'apartat b) del mateix article.

Els drets al final de la vida també han sigut protagonistes d'una altra de les sessions de treball del grup, en forma de xarrada virtual, tot just enguany que el projecte de llei per a legalitzar el dret a l'eutanàsia va superar els successius tràmits parlamentaris per a la seua aprovació. El dret a decidir quan i com morir, sobretot en els casos de persones amb malalties terminals i irreversibles que només desitgen deixar de sofrir, ha de ser un dret regulat i garantit. Recordant les paraules de la periodista Montserrat Domínguez, «si l'eutanàsia fora legal no augmentarien les morts, disminuiria el dolor».

Així mateix, també en l'àmbit legislatiu, ens congratulem de la tramitació del Projecte de Llei de reforma del Codi Civil i normativa connexa en matèria de persones amb discapacitat, que conté un seguit de canvis en la regulació de les institucions de guarda i protecció de les persones amb diversitat funcional. Aquesta reforma legal inclou la substitució de la incapacitació judicial de les persones amb discapacitat intel·lectual per un sistema que es basarà en el suport perquè es respecte la voluntat d'aquestes persones, aplicant-se la incapacitació només en els casos en què siga estrictament imprescindible. Com succeeix amb tota la legislació, s'ha d'esperar que una vegada aprovada s'aplique de manera rigorosa i efectiva i no es quede en simple paper mullat.

La darrera conferència organitzada pel grup aquest 2020, coincidint en el mes de novembre amb la commemoració del Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, es va dedicar a les violències masclistes contra les dones amb diversitat funcional, una qüestió que cada any està present en el nostre Manifest perquè no deixa de ser actualitat. És positiu que cada vegada hi haja més vies obertes, gràcies a les noves tecnologies de la comunicació, perquè les dones amb més dificultats comunicatives puguin denunciar les violències que pateixen. No obstant això, és evident que molts casos de violència sempre quedaran invisibles perquè es produeixen en entorns privats i, tot i ser coneguts per terceres persones, no es denuncien per diversos motius com poden ser pors, complicitats o pura i dura falta de consciència social. Erradicar totes les violències és responsabilitat de tots i totes, i naturalment de les administracions públiques que tenen l'obligació d'implicar-se activament vigilant l'aplicació dels protocols i el bon funcionament dels recursos creats per a combatre i eliminar les violències masclistes.

Com és habitual, tanquem aquest manifest del Grup de Treball sobre Discapacitat de la Fundació Isonomia recordant el lema que corrobora la diversitat i la igualtat com a valors bàsics universals innegociables en tots els àmbits i situacions:

**«Totes les persones som diferents.
Totes les persones som iguals.»**